
Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2022/0000(BUD)

8.9.2022

ARVAMUS

Esitaja: naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Saaja: eelarvekomisjon

Euroopa Liidu 2023. aasta üldeelarve kohta – kõik jaod
(2022/0000(BUD))

Arvamuse koostaja: Monika Vana

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon palub vastutaval eelarvekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on liidu põhiväärtus, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2; arvestades, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 8 on sätestatud, et kõigi oma meetmete puhul on liidu eesmärk ebavõrdsuse kaotamine, kehtestades soolise aspekti arvestamise põhimõtte;
- B. arvestades, et ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 esitati poliitilised eesmärgid ja meetmed, et saavutada 2025. aastaks märkimisväärne edasimineku sooliselt võrdse Euroopa suunas;
- C. arvestades, et parlament on korduvalt nõudnud, et komisjon edendaks ja rakendaks soolise aspekti arvestamist oma meetmetes, sooteadlikku eelarvestamist ja soolise mõju hindamist kõigis liidu poliitikavaldkondades; arvestades, et eelarved ei ole kunagi sooneutraalsed ning seega tuleb nende koostamisel seada eesmärgiks mittediskrimineerimine ja kõigini jõudmine ja nende erivajaduste arvestamine; arvestades, et parlament nõuab tungivalt, et kogu eelarvemenetluse vältel rakendataks soolõimet ja sooteadlikku eelarvestamist;
- D. arvestades, et Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 10/2021¹ kinnitati, et ELi eelarvetsükkel ei võeta soolist võrdõiguslikkust veel piisavalt arvesse ja komisjon ei ole veel täitnud oma kohustust kaasata soolõime liidu eelarvesse;
- E. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE), õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi ning sellele järgneva kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi² ning selle Daphne tegevussuuna piisavat rahastamist ja tähtsale kohale seadmist, et tagada mittediskrimineerimine ja sooline võrdõiguslikkus;
- F. arvestades, et Venemaa põhjendamatu sõda Ukraina vastu ning sellest tulenevad humanitaar- ja energiakriisid suurendavad vaesust veelgi, eriti naiste seas; arvestades, et liidu eelarve peaks olema kasvavale ebakindlusele reageerimiseks valmis; arvestades, et naiste ja tütarlaste, nii pagulaste kui ka kriisi tagajärgedest mõjutatud isikute vajaduste rahuldamiseks tuleks kaaluda konkreetseid meetmeid ja prioriteete;
- G. arvestades, et COVID-19 kriis mõjutab ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi ning süvendab olemasolevat ebavõrdsust, mis suurendab soolise vägivalla ohtu, eriti liikumispiirangute ajal, ning tööturult lahkumise määra, mis on seotud hooldusülesannete suurema koormusega; arvestades, et enamik kriisist mõjutatud sektorite töötajatest on naised;
- H. arvestades, et naised on juhtivatel ja otsustuspädevusega ametikohtadel endiselt

¹ Euroopa Kontrollikoda „Soolõime ELi eelarves: aeg on minna üle sõnadelt tegudele“, eriaruanne nr 10/2021, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2021.

² Loodud määrusega (EL) 2021/692.

alaesindatud, olles samal ajal üleesindatud sellistes madalapalgalistes sektorites nagu hooldus- ja teenindustöö ning mitteametlikus majanduses ja ebakindlamate tingimustega sektorites; arvestades, et äärmiselt oluline on tagada naistele õigus õigustega tagatud tööle ja õigus olla ema ilma karistavate tagajärgedeta; arvestades, et diskrimineerimise näideteks on tööandjate surve naistele töövestlustel ning kasvav majanduslik ja tööga seotud surve naistöötajatele, et nad ei võtaks emapuhkust; rõhutab, et isegi era-, pere- ja tööelu tasakaalu arvesse võttes peaks liidu eelarve hõlmama investeeringute suurendamist avalikesse teenustesse, sealhulgas kvaliteetsetesse tervishoiusüsteemidesse ja riiklikku sotsiaalkindlustussüsteemi, tagades selle universaalsuse;

- I. arvestades, et digitaalrajanduse ning teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonna hariduses, koolituses ja tööhõives valitseb sooline tasakaalustamatus; arvestades, et soolist võrdõiguslikkust digiajastul võivad aidata edendada vahendid, millega toetatakse kõigi vähemuses olevate sugupoolte mõjuvõimu suurendamist e-kaasatuse kaudu;
  1. rõhutab, et sooline perspektiiv tuleks täielikult ja piisavalt lõimida eelarvemenetluse kõigil tasanditel, pidades eelkõige silmas COVID-19 pandeemia soolist mõju ja järjest suuremaid tagasilööke naiste õigustele ja soolisele võrdõiguslikkusele mitmes liikmesriigis; nõuab sooteadlikku eelarvestamist ja soolise võrdõiguslikkusega seotud eesmärkide lisamist kõikidesse liidu programmidesse ning asjaomaste eelarveridade kindlaksmääramist, liidu eelarve soolisse võrdõiguslikkusesse antava panuse tõhusat järelevalvet ning programmide ja kulutuste sootundlikku läbivaatamist, et neid kohandada vastavalt järeldustele;
  2. tunneb sellega seoses heameelt komisjoni jätkuva pühendumuse üle töötada välja sooliste aspektidega seotud kulutuste mõõtmise metoodika ja tema poolt praegu tehtava sooliste aspektidega seotud andmete kogumise hindamise üle; ootab, et parlamendiga konsulteeritaks kogu hindamisprotsessi vältel; ootab, et komisjon täidaks täielikult enda võetud kohustused ja annaks sellest eelarvepädevatele institutsioonidele konkreetselt aru;
  3. rõhutab, et kuna kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm on ainus programm, millel on soolise võrdõiguslikkusega seotud kulueesmärgid, sealhulgas seoses soolise vägivalla ennetamise ja selle vastu võitlemisega, on hädavajalik eraldada sellele piisavad vahendid, suurendades selle eelarvet nii, et oleks võimalik võidelda eri kriiside, sealhulgas COVID-19 pandeemia ja Ukraina sõja tõttu ning naiste õiguste, eelkõige seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud õiguste vähenemise tõttu mitmes liikmesriigis süvenenud ebavõrdsuse vastu, ning saavutada lõpuks märkimisväärset edu;
  4. rõhutab vajadust piisava rahastamise järele, et edendada ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 põhieesmärke, muu hulgas seoses soolise vägivalla lõpetamisega, sooliste stereotüüpide vastu võitlemisega, soolise ebavõrdsuse kaotamisega tööturul ja võrdse osalemise saavutamise ja eri majandussektorites;
  5. kordab kindlalt oma nõudmist suurendada vahendeid soolise vägivalla vastu võitlemiseks ning oma nõudmist suurendada piisavalt rahastamist soolise võrdõiguslikkuse ja soolõime ning asjaomaste organisatsioonide jaoks Daphne ja

väärtuste tegevussuuna raames, eelkõige seoses naistevastase vägivalla juhtumite olulise suurenemisega alates COVID-19 pandeemia puhkemisest; rõhutab vajadust suurendada riikide rahalisi ja inimressursse vaesusohus elavate elanikerühmade ja riskiolukorras olevate laste ja noorte, eakate või puudega inimeste ning kodutute abistamiseks;

6. kutsub sellega seoses üles jagama eelarverida „Võrdõiguslikkus ja õigused“ läbipaistvuse tagamiseks kaheks osaks, pühendades eraldi eelarverea meetmetele, mis on seotud üksnes soolise võrdõiguslikkusega; ning eraldama rahalisi vahendeid projektidele, mis aitavad saavutada konkreetseid eesmärke soolise võrdõiguslikkuse ja soolise aspekti arvestamise edendamiseks;
7. soovib eelkõige suurendada rahastamist, et edendada vastavate programmide kaudu emaduse, isaduse ja varajase lapseõlve kaitsmist; nõuab sellega seoses, et liidud 2023. aasta eelarves peetaks eriti tähtsaks emade ja laste tervist; soovib ka eraldada rahalisi vahendeid rinnaga toitmise kaitsmiseks, edendamiseks ja toetamiseks, aidates sellega saavutada Maailma Terviseorganisatsiooni eesmärki, et 2025. aastaks saaks kogu maailmas 50 % imikutest esimesel kuul elukuul vaid rinnapiima, milleks on muude meetmete hulgas vaja, et ema- ja isapuhkus oleks küllalt pikk ja piisavalt tasustatud;
8. nõuab tungivalt, et keeldutaks ebakindlate töökohtade loomisest; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendada kollektiivlääbirääkimisi, palgatõusu, tähtajatute lepingute edendamist ja tööaja reguleerimist; kutsub Euroopa Parlamenti ja teisi liidud institutsioone üles võitlema ebakindluse vastu, edendades kollektiivlääbirääkimisi ja õigustega tööd ning lükates tagasi alltöövõtulepingud, tagades võrdse töö eest võrdse tasu;
9. rõhutab, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused on põhiõigused ja soolise võrdõiguslikkuse eeltingimus; kordab vajadust suurendada programmi „EL tervise heaks“ eelarveeraldisi, millega toetatakse meetmeid, millega tagatakse tervise sooline aspekt, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervis, mis on tervishoiupoliitika lahutamatu osa, mis tuleb seada tervishoiupoliitika keskmesse, et tagada üldine juurdepääs ja teenuste kvaliteet, võttes eelkõige arvesse tagasilööke naiste õigustele ning juurdepääsule ohutule ja seaduslikule abordile mitmes liikmesriigis, samuti hoolduse ja arstiabi liike, mis on olulised vabatahtliku pereplaneerimise ning emade ja vastsündinute tervise jaoks, ning soospetsiifiliste seisundite, nagu fibroidide, premenstruaalse sündroomi ja endometrioosi uurimine ja ravi läbipõimunud perspektiivis, eelkõige seoses mustanahaliste ja vähemusrahvuste naiste diagnoosimise ja raviga;
10. rõhutab, et liidud eelarvel peaks olema aktiivsem roll püüdlustes saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid; nõuab seepärast, et eelarvet kasutataks selliste meetmete ja projektide toetamiseks, mille eesmärk on kaotada naiste ja laste vaesus, suurendada ja parandada integreerimist tööturule, kaotada meeste ja naiste ebavõrdsus palga ja töö osas, parandada arstiabi pakkumist ja kättesaadavust ning võidelda naiste-, laste- ja noortevastase vägivalla vastu;
11. rõhutab EIGE poolt liidus soolise ebavõrdsuse ulatusest ja põhjustest teadlikkuse suurendamisel tehtavat olulist tööd, mis on kajastunud talle määratud ülesannete suurenemises ja on jätkuvalt kriisi silmas pidades eriti oluline; kardab, et EIGE

tegevuse edasine vähendamine ohustab liidu poliitilisi soolise võrdõiguslikkuse valdkonna prioriteete; nõuab seetõttu vahendite eraldamist kaheksale lepingulisele töötajale, et EIGE saaks asutusena oma volitusi meetodiliste vahendite väljatöötamisel, analüüsimisel, hindamisel ja levitamisel tõhusalt täita, et toetada soolise võrdõiguslikkuse integreerimist kõikidesse liidu poliitikavaldkondadesse ja nendest tulenevatesse riiklikesse poliitikavaldkondadesse;

12. peab kahetsusväärseks, et digioskuste, teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonnas, tööstuse juhtpositsiooni valdkonnas ja ettevõtluses esineb soolist ebavõrdsust; kutsub komisjoni üles tugevdama olemasolevaid vahendeid ja arendama koostoimet; nõuab, et liidu eelarve ergutaks liidu programmide kaudu, näiteks teadusuuringute, innovatsiooni ja tehnoloogia valdkonna programmide kaudu naiste osalemist digitaalmajanduses ning loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika sektoris ja karjääris;
13. rõhutab, kui oluline on kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, nagu Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), et edendada soolist võrdõiguslikkust, naiste tööhõivet ning juurdepääsu tööturule, elukestvatele õppele ja koolitusele, lastehoiule ja pikaajalise hoolduse teenustele, pidades eelkõige silmas liidu keskmist soolist palgalõhet 14 %, ning tegeleda tööturul osalemise süsteemsete probleemidega, sh sooline palgalõhe, stereotüübid, normid, rollid ja traditsioonid;
14. rõhutab, et ESF+ Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru üldeesmärk on edendada tööhõivet, võrdset juurdepääsu tööturule, haridust ja koolitust, soolist võrdõiguslikkust ja sotsiaalset kaasatust, andes rahalist toetust liidu eesmärkide saavutamiseks, ning seega peaks selle toetusega toetama ka Ukraina naiste ja laste pagulaste vajadusi, kui tegemist on abiga neid vastuvõtivatele piirkondadele; kutsub komisjoni ja nõukogu seetõttu üles suurendama ESF+, võrdõiguslikkuse ja õiguste programmi ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi programmide raames eelarveeraldisi kodanikuühiskonna organisatsioonidele, varjupaikadele ja teenuseosutajatele, kes toetavad Ukraina naisi ja kodanikuühiskonna organisatsioone ELis, toetades Ukrainast pärit pagulasi, sealhulgas sõjarelvana kasutatud seksuaalvägivalla ohvreid; nõuab lisaks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi raames lisaeraldisi, et toetada liikmesriikide pingutusi inimkaubanduse vastu võitlemisel ning kaitsta naisi ja lapsi sellise organiseeritud kuritegevuse vormi eest;
15. kutsub komisjoni ja nõukogu üles suurendama eelarveeraldisi naiste õigusi edendavatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele, eelkõige neile, kes tegelevad seksuaal- ja reproduktiivtervise õiguste edendamisega, nagu ülemaailmne algatus „SheDecides“, ja LGBTI+ õiguste edendamisega, seoses tagasilöökidega naiste õiguste vastu, eelkõige seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas, ning tagama, et soolise võrdõiguslikkuse ja valikuvõimaluste vastased organisatsioonid ei saaks kasutada liidu rahalisi vahendeid;

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	8.9.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 21 -: 3 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Annika Bruna, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Radka Maxová, Karen Melchior, Andželika Anna Możdżanowska, Maria Noichl, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, María Soraya Rodríguez Ramos, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Cindy Franssen, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Monika Vana, Pernille Weiss
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Giuliano Pisapia

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

21	+
PPE Group	Isabella Adinolfi, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider
Renew Group	Karen Melchior, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos
S&D Group	Robert Biedroń, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Radka Maxová, Maria Noichl, Giuliano Pisapia
The Left Group	Sandra Pereira
Verts/ALE Group	Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Monika Vana

3	-
ECR Group	Margarita de la Pisa Carrión
ID Group	Christine Anderson, Annika Bruna

2	0
ECR Group	Andzelika Anna Mozdzanowska
PPE Group	Pernille Weiss

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu